

कोरोना साथीच्या पार्श्वभूमीवर शासकीय व
अनुदानित आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी
“शिक्षण सेतू अभियान” राबविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: अशियो-२०२१/ प्र.क्र.४७/ का.१३अ
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ०३२.
दिनांक : २४ मे, २०२१.

वाचा :- १) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक. अआशा. २०२०/प्र.क्र.७९/का.११
दिनांक ०९ ऑक्टोबर, २०२०
२) आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय क्र.शाआशा.२०२०/प्र.क्र.११७/का.१३-अ
दिनांक ३० डिसेंबर, २०२०.

प्रस्तावना:

कोरोना साथीच्या पार्श्वभूमीवर सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षामध्ये राज्यातील शासकीय आणि अनुदानित आश्रमशाळांमधून नियमित शिक्षण केव्हा सुरु होईल याविषयी अनिश्चितता आहे. दरम्यानच्या काळात आदिवासी विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होऊ नये यासाठी योजना राबविणे आवश्यक आहे. त्याच बरोबर आदिवासी विद्यार्थ्यांना पोषण मुल्यांचा पुरवठा होत राहावा म्हणून सुद्धा खबरदारी घेणे व त्याबाबत उपाययोजना करणे अत्यंत आवश्यक आहे. वरील बाबींचा विचार करुन यासंदर्भात सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

१. कोरोना साथीच्या पार्श्वभूमीवर शासकीय व अनुदानित आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणामध्ये आणि पोषणामध्ये खंड पडू नये व ते पुर्वीप्रमाणेच निरंतर रहावे यासाठी सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षामध्ये “शिक्षण सेतू अभियान” राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. आश्रमशाळा नियमितपणे सुरु होईपर्यंत सदरचे अभियान राबविण्यात येईल.

२. शिक्षण सेतू अभियानामध्ये विशेष करून खालील बाबींचा अंतर्भाव करण्यात येत आहे.

अ) शाळा बंद असतानासुद्धा कोणताही विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित राहू नये म्हणून भौतिक स्वरूपात शिक्षकामार्फत विद्यार्थ्यांपर्यंत शैक्षणिक साहित्य व गाव पातळीवर पूरक सेवा पुरविणे. जेथे शिक्षकामार्फत सेवा पुरविणे शक्य नाही केवळ तेथे शिक्षणमित्राच्या सहाय्याने वरील सेवा पुरविणे.

ब) शक्य तेथे ऑनलाईन पद्धतीने पूरक शिक्षण देणे.

क) पूरक पोषण आहार विद्यार्थ्यांना मिळणे आवश्यक असल्याने त्याबाबत विशेष उपाय योजना करणे.

ड) शासकीय आश्रमशाळेतील व एकलव्य निवासी शाळेतील विद्यार्थ्यांना D.B.T. अदा करणे.

ई) सदर अभियान उत्तमरीतीने राबविण्यासाठी आवश्यक माहिती प्रणाली निर्माण करणे.

३. “शिक्षण सेतू अभियान” राबविण्यासाठी खालीलप्रमाणे यंत्रणा निर्माण करण्यात येत आहे.

अ) आयुक्त, आदिवासी विकास यांचे स्तरावर कार्यकारी समिती

ब) प्रकल्प अधिकारी स्तरावर संनियंत्रण समिती

क) शासकीय/ अनुदानित आश्रमशाळांचे मुख्याध्यापक स्तरावर अंमलबजावणी समिती

ड) आयुक्त, आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांचे स्तरावर मानांकन समिती

४. शिक्षण सेतू अभियानाची प्रमुख जबाबदारी आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्या अध्यक्षतेखालील कार्यकारी समितीची असेल. कार्यकारी समितीची रचना खालील प्रमाणे असेल.

१) आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, नाशिक	- अध्यक्ष
२) आयुक्त, आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, पुणे	- सदस्य
३) सह सचिव/उप सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.	- सदस्य
४) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास (सर्व)	- सदस्य
५) प्रत्येक अपर आयुक्तालय क्षेत्रातून नामनिर्देशित दोन प्रकल्प अधिकारी	- सदस्य
६) प्रत्येक अपर आयुक्तालय क्षेत्रातून नामनिर्देशित एक मुख्याध्यापक	- सदस्य
७) प्रत्येक अपर आयुक्तालय क्षेत्रातून नाम निर्देशित एक सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (शिक्षण)	- सदस्य
८) कार्यकारी संचालक, क्वेस्ट, मुंबई	- सदस्य सचिव

(अ) कार्यकारी समितीची कार्ये खालील प्रमाणे असतील.

- १) अभियान योग्यरीतीने राबविण्यासाठी कार्यपद्धती ठरविणे व अंमलबजावणीबाबत निर्णय घेणे.
- २) प्रकल्प पातळीवर जेथे आवश्यक आहे केवळ तेथे शिक्षण मित्र नेमणुकीसाठी योग्य ती नियमावली तयार करणे तसेच त्यांची शैक्षणिक अर्हता आणि प्रोत्साहन भत्ता निश्चित करणे.
- ३) शैक्षणिक साहित्याचे मानकीकरण करण्यासाठी राज्य पातळीवर मानांकन समिती स्थापन करणे.
- ४) आश्रमशाळा संहितेमध्ये विहित केल्याप्रमाणे शासकीय आश्रमशाळेतील व एकलव्य निवासी शाळेतील निवासी विद्यार्थ्यांसाठी प्रतिमाह देय पोषण आहाराचे प्रमाण निश्चित

करणे व निश्चित केलेल्या पुरवठादाराकडून प्रतिमहा पोषण आहार विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी कार्यपद्धती निश्चित करणे.

- ५) प्रकल्पस्तरीय समितीकडून शिक्षक/शिक्षण मित्र कार्यअहवाल प्राप्त करून एकत्रित अहवालाचे मुल्यमापन करणे आणि शिक्षण मित्रांस मासिक प्रोत्साहन भत्ता अदा करण्यासाठी योग्य त्या सूचना निर्गमित करणे.
- ६) राज्य शासनाच्या इतर विभागांसोबत आवश्यक तो समन्वय करणे.
- ७) शैक्षणिक साहित्य प्रकल्प पातळीवर पुर्नमुद्रीत करून अनुदानित आणि शासकीय आश्रमशाळेच्या विद्यार्थ्यांपर्यंत पोचवता यावे यासाठी आवश्यक तो वित्तीय खर्चाबाबत निर्णय घेणे.
- ८) मानांकन समितीने निर्माण केलेल्या शैक्षणिक साहित्यास मान्यता देणे.

ब) कार्यकारी समितीची बैठक प्रत्येक आठवड्यास किमान एकदा घेण्यात येईल.

५. शिक्षण सेतू अभियान राबविण्यासाठी प्रकल्प पातळीवर खालील प्रमाणे संनियंत्रण समिती स्थापन करण्यात येईल.

१. प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र	- अध्यक्ष
२. सहायक प्रकल्प अधिकारी (शिक्षण)	-सदस्य
३. सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (प्रशासन)	-सदस्य
४. शासकीय/अनुदानित आश्रमशाळेचे दोन जेष्ठ मुख्याध्यापक	-सदस्य
५. प्रकल्प अधिकारी यांनी नामनिर्देशित केलेले जेष्ठ/ नावाजलेले शिक्षक	- सदस्य
(प्रत्येक प्रमुख विषयासाठी एक)	
६. D.I.E.T. चे प्रतिनिधी	- सदस्य
७. प्रकल्प अधिकारी यांनी नामनिर्देशित केलेला NGO चा एक प्रतिनिधी	-सदस्य

अ) प्रकल्प स्तरीय नियंत्रण समितीची कार्ये.

१) प्रकल्प क्षेत्रातील प्रत्येक शासकीय, अनुदानित आश्रमशाळा व एकलव्य निवासी शाळा ही पालक संस्था म्हणून काम करेल. पालक संस्थेला शाळेच्या कार्यक्षेत्रातील विशिष्ट संख्येने गावे जोडून देणे. त्या गावांच्या समूहातील सर्व विद्यार्थी (शासकीय आश्रमशाळा, अनुदानित आश्रमशाळा, एकलव्य निवासी शाळा तसेच नामांकित शाळा) पालक संस्थेशी जोडलेले असतील. एका गावाला एका पेक्षा अधिक पाडे असतील तर या पाड्यांवरील सर्व विद्यार्थी गावाच्या पालक संस्थेशी जोडलेले असतील. प्रकल्प क्षेत्रातील गावांचा योग्य संख्येने समूह निर्माण करून तो एका पालक संस्थेशी सुस्पष्ट पणे जोडण्याची जबाबदारी प्रकल्प स्तरीय समितीची राहिल.

२) शाळेतील उपलब्ध शिक्षक संख्या आणि कोरोना संक्रमणाच्या प्रकल्प क्षेत्रातील धोक्याच्या पातळीचे निरपेक्ष मूल्यमापन करून प्रत्येक पालक संस्थेमागे किती शिक्षक उपलब्ध आहेत व किती शिक्षण मित्र आवश्यक आहेत याची निश्चिती करणे व ही माहिती संचालक, क्वेस्ट, मुंबई यांना उशिरात उशिरा १ जून २०२१ पर्यंत पुरविणे.

३) स्वाध्याय आणि इतर क्रमिक शैक्षणिक साहित्याची प्रकल्प स्तरावर छपाई करणे. प्रकल्प स्तरावर उपलब्ध करून दिलेल्या क्रमिक साहित्यात आवश्यक असल्यास थोड्याफार प्रमाणात स्थानिक परिस्थिनुसार फेर बदल करता येईल.

४) क्रमिक आणि स्वाध्याय साहित्य पालक संस्थांमध्ये स्थापन केलेल्या अंमलबजावणी समितीकडे वेळेत पोहोचेल याची खात्री करणे.

५) दर आठवड्यास प्रत्येक पालक संस्थेच्या मुख्याध्यापकाकडून पालक संस्थेच्या कामाचा आढावा घेणे आणि त्याची पालक संस्थानिहाय नोंद ठेवणे.

६) शिक्षकांनी उपलब्ध करून दिलेले दृक- श्राव्य माध्यमातील साहित्य मानांकनासाठी राज्य स्तरीय मानांकन समितीस सादर करणे.

७) विद्यार्थ्यांना पोषण आहार उपलब्ध करून देण्यासाठी आयुक्त पातळीवरून देण्यात आलेल्या निर्देशानुसार पालक संस्था मार्फत पोषण सामुग्रीचे वितरण करणे.

८) आश्रम शाळातील शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे कोवीड Protocol नुसार लसीकरण वेगाने होईल यासाठी नियोजन करणे आणि याबाबतच्या प्रगतीचा आढावा घेणे.

९) शिक्षण मित्राचे ऑनलाईन प्रशिक्षण करून घेणे.

१०) पालक संस्था पातळीवरून दर महिन्यास शिक्षक/शिक्षण मित्र अहवाल एकत्रीत करून प्रकल्प पातळीवरील एकत्रित अहवाल आयुक्त पातळीवरील समितीला पाठविणे.

६. शिक्षण सेतू अभियानाच्या अंमलबजावणीसाठी प्रत्येक पालक संस्थेत (शासकीय, अनुदानित आश्रमशाळा व एकलव्य निवासी शाळा) अंमलबजावणी समिती स्थापन करण्यात येईल. अंमलबजावणी समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहिल.

१) शाळेचे प्राचार्य / मुख्याध्यापक	: - अध्यक्ष
२) शाळा व्यवस्थापन समितीचा प्रतिनिधी	: - सदस्य
३) शाळेतील दोन ज्येष्ठ शिक्षक	: - सदस्य
४) पुरुष /स्त्री अधीक्षक	: - सदस्य
५) स्वयंपाकी	: - सदस्य

अंमलबजावणी समिती अंतर्गत शाळा स्तरावर नियंत्रण कक्ष स्थापन करण्यात येईल. याची रचना उपरोक्त अंमलबजावणी समिती निश्चित करेल. कोरोना काळातील उपस्थित

राहण्याच्या विहीत नियमावलीनुसार शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी शाळेत नियमितपणे हजर राहतील व ते अंमलबजावणी समितीच्या कामात प्रत्यक्ष सहभागी होतील. इतर शिक्षक ऑनलाईन पध्दतीने अंमलबजावणी समितीस जोडलेले असतील.

अ) अंमलबजावणी समितीची कार्ये खालीलप्रमाणे असतील:

- १) पालक संस्थेला जोडल्या गेलेल्या गावातील सर्व विद्यार्थ्यांच्या शाळा पुन्हा कार्यरत होईपर्यंतच्या काळातील शिक्षणाची जबाबदारी अंमलबजावणी समितीची असेल.
- २) शिक्षण सेतू अभियान सुरु असे पर्यंत शक्यतो इयत्ता १ ते ४ मधील विद्यार्थ्यांना जवळच्या जिल्हा परिषद शाळेत समायोजित केले जाईल. परंतु याबाबतची खात्री अंमलबजावणी समितीकडून करण्यात येईल व कोणताही विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित राहणार नाही याची जबाबदारी पालक संस्थेकडून घेण्यात येईल.
- ३) नेमून दिलेल्या गावातून विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष जाऊन शिकविण्याची प्रामुख्याने जबाबदारी शिक्षकांची राहिल. अपवादात्मक परिस्थितीत, संक्रमण धोका अधिक असेल आणि बाहेरील व्यक्तींनी गावात प्रवेश करणे धोकादायक असेल किंवा शिक्षकांच्या आरोग्यास धोका असेल, फक्त अशा गावातूनच शिक्षण मित्रांची नेमणूक केली जाईल. सदरची नेमणूक प्रथम फक्त एक महिन्यासाठी करण्यात येईल व त्यांना जास्तीत जास्त ३ महिने मुदतवाढ देता येईल. ३ महिन्यांच्या पुढे कोणत्याही शिक्षण मित्रास मुदतवाढ दिली जाणार नाही. ज्या ठिकाणी संक्रमण धोका कमी असेल तेथे शिक्षकांकडून शैक्षणिक कामे सदर अभियानानुसार करून घेण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी समितीची असेल.
- ४) प्रकल्प कार्यालयातून पाठविण्यात आलेल्या क्रमित पुस्तके व शैक्षणिक साहित्य व्यवस्थितपणे ठेवण्याची व ते विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविणेची जबाबदारी अंमलबजावणी समितीची असेल.
- ५) प्रकल्प कार्यालयाने निश्चित केलेल्या कालावधीत शिक्षक/ शिक्षण मित्रांपर्यंत क्रमित पुस्तके व निर्माण केलेले शैक्षणिक साहित्य विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी समितीची असेल.
- ६) शिक्षक व जोडून दिलेल्या शिक्षण मित्रांसाठी दैनंदिन वेळापत्रक अंमलबजावणी समितीकडून ठरवून देण्यात येईल.
- ७) शिक्षक/शिक्षण मित्र वेळापत्रकानुसार कार्यरत आहेत किंवा नाही याची खातरजमा करण्यासाठी आठवड्यातून किमान एक वेळेस शाळा व्यवस्थापन समितीचे सदस्य, आशा कर्मचारी, पालक, विद्यार्थी, ग्राम पंचायत सदस्य यापैकी किमान दोन व्यक्ती कडून खातरजमा करून घेऊन त्याची स्पष्ट नोंद ठेवणे. सदर नोंदी प्रकल्प पातळीवरील समितीकडे दर महिन्याच्या २ तारखेच्या आत पाठवणे आवश्यक आहे.
- ८) नियंत्रण कक्षामार्फत शिक्षक/शिक्षण मित्रांशी आठवड्यातून किमान एक वेळेस संवाद साधून त्यांना येणाऱ्या अडचणीचे निरासन करणे.

- ९) कोवीड Protocol नुसार स्थानिक पातळीवर संक्रमणाचा धोका किती आहे याविषयी प्रकल्प पातळीवरील समितीस सातत्याने माहिती पुरविणे.
- १०) प्रत्येक पालक संस्थेकडून तिच्या अखत्यारीत येणाऱ्या शासकीय आश्रमशाळेतील व एकलव्य निवासी शाळेतील निवासी विद्यार्थ्यांना आयुक्त स्तरीय समितीने ठरवून दिल्याप्रमाणे विद्यार्थीसंख्येनुसार पोषण आहाराची मागणी प्रकल्प अधिकारी यांचेकडे करण्यात येईल. एकलव्य निवासी शाळेतील व शासकीय आश्रमशाळेतील शिक्षक/ शिक्षकेतर कर्मचारी यांचेकडून पोषण आहाराचे प्रतिमाह वितरण करण्यात येईल. पोषण आहाराचे वितरण संबंधीत विद्यार्थ्यांना केल्याबद्दल शाळा व्यवस्थापन समितीचे सदस्य, आशा कर्मचारी, पालक, ग्राम पंचायत सदस्य यापैकी किमान दोन व्यक्ती कडून सही घेण्यात येईल.

ब) शिक्षक/शिक्षण मित्र यांचे नियंत्रण करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात येईल.

१) ठराविक कालांतराने (दोन आठवडे यापेक्षा अधिक नाही) पालक संस्थेशी जोडून दिलेल्या शिक्षक/शिक्षण मित्राकडे शैक्षणिक साहित्य पोहोच केले जाईल. यासाठी शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांची मदत घेतली जाईल. विद्यार्थ्यांकडून नेमुन दिलेल्या वेळापत्रकानुसार शैक्षणिक कामे करून घेण्याची जबाबदारी शिक्षक/शिक्षण मित्राची राहिल.

२) गावातील चावडी, ग्राम पंचायतीतील उपलब्ध जागा, जिल्हा परिषद शाळेतील उपलब्ध जागा, कोणतीही मोकळी जागा यापैकी एका सोयीस्कर ठिकाणी कोवीड Protocol यांचे पालन करून विद्यार्थ्यांना एकत्रित करून त्यांच्या कडून स्वाध्याय (worksheet) पूर्ण करून घेणे ही शिक्षक/शिक्षण मित्राची प्रामुख्याने जबाबदारी असेल.

३) शिक्षक/शिक्षण मित्र यांना विद्यार्थ्यांनी पूर्ण केलेले स्वाध्याय (worksheet) परत नियंत्रण कक्षाकडे खालील पैकी कोणत्याही एका पद्धतीने पाठविता येतील. यापैकी कोणती प्रणाली वापरायची हे नियंत्रण कक्ष निश्चित करून तसे प्रकल्प पातळीवरील समितीस कळवेल

- i) Google class room चा वापर करून.
- ii) Whatsapp/ Telegram ह्याचा वापर करून.
- iii) शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांची प्रत्यक्षात भेट घेऊन.
- iv) इतर

४) तपासलेले स्वाध्याय (worksheet) नियंत्रण कक्ष यांच्याकडून परत विद्यार्थ्यांपर्यंत शिक्षक/शिक्षण मित्राच्या माध्यमातून पोहोचविण्यात येतील.

७. आयुक्त पातळीवरील कार्यकारी समितीकडून राज्यस्तरीय मानांकन समिती स्थापन करण्यात येईल. सदर समिती आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांचेस्तरावर कार्यरत असेल. मानांकन समिती मार्फत निर्माण केलेल्या साहित्याचा भर प्रामुख्याने क्षमता वृद्धीवर असेल. सदर समितीची रचना खालीलप्रमाणे असेल.

- १) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांनी
नामनिर्देशित शिक्षण तज्ञ :- अध्यक्ष
- २) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
यांनी नामनिर्देशित शिक्षण तज्ञ /शिक्षक (दोन) :- सदस्य
- ३) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांनी नामनिर्देशित
केलेले तीन शिक्षक :- सदस्य
- ४) आकांक्षा कुमारी, क्वेस्ट :- सदस्य-सचिव

अ) मानांकन समितीची कार्ये :-

(१) शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठीच्या शैक्षणिक साहित्याचे मानांकन करणे. तसेच प्रकल्प पातळीवरून विविध स्वरूपाचे शैक्षणिक साहित्याचे सातत्याने मानांकन करणे.

(२) शालेय शिक्षण विभागाने निर्माण केलेल्या bridge course साहित्याचा आणि इतर संसाधनांचा वापर शैक्षणिक साहित्यात समाविष्ट करणे.

(३) प्रत्येक अपर आयुक्तालय स्तरावर You Tube वाहिनी सुरू करण्यात येईल. अपर आयुक्तालय स्तरावरील You Tube वाहिनीवरील साहित्याची निवड आणि नियमन करणे.

८. विविध प्रकल्प पातळीवरून मागील वर्षी अनलॉक लर्निंग यासाठी शिक्षण साहित्य उपलब्ध केले गेले होते. सदर साहित्य २८ मे, २०२१ पर्यंत क्वेस्ट कार्यालय येथे questlearn@gmail.com ह्या इमेल वर पाठवणे प्रकल्प अधिकारी यांना बंधनकारक आहे. तसेच सर्व आश्रमशाळा (अनुदानित , शासकीय, नामांकित आणि एकलव्य निवासी शाळा) यांनी क्वेस्ट मधून पाठविलेल्या google form मध्ये आवश्यक ती माहिती भरून सदर माहिती पाठवणे अत्यावश्यक आहे. क्वेस्ट कार्यालयाकडून सदर google form प्रत्येक प्रकल्प कार्यालयाला पाठविण्यात येत आहे आणि सदर माहिती सर्व शाळांकडून भरून घेणे ही प्रकल्प कार्यालय यांची जबाबदारी आहे.

९. शिक्षण सेतू अभियान खालीप्रमाणे कालबद्ध पद्धतीने राबविण्यात येईल. यामध्ये नमुद कार्यवाही वेळेत करण्यास सर्व संबंधित जबाबदार असतील.

अ.क्र.	करावयाची कार्यवाही	कालावधी
१.	मानांकन समितीचे गठन करणे	२८मे २०२१ पर्यंत
२.	पालक संस्था आणि गावे यांचे नियोजन पूर्ण करणे	२ जुन २०२१ पर्यंत
३.	प्रकल्प स्तर व शाळा स्तर समितीची स्थापना करणे.	२ जुन २०२१ पर्यंत
४.	प्रकल्प कार्यालय येथून आलेल्या सर्व शैक्षणिक सामुग्रीचे मानांकन प्रक्रिया पूर्ण होऊन soft copy स्वरूपात सामुग्री प्रत्येक प्रकल्प पातळीवर पोहोचवणे	५ जुन २०२१ पर्यंत
५.	प्रकल्प पातळीवर आवश्यकतेनुसार मुद्रण करून घेऊन शैक्षणिक साहित्य पालक संस्थेकडे पोहोचवणे.	१० जुन २०२१ पर्यंत

६.	शिक्षण मित्र निवड प्रक्रिया पूर्ण करणे	१० जुन २०२१ पर्यंत
७.	प्रकल्प पातळीवर शिक्षण मित्र यांचे प्रशिक्षण पूर्ण करणे	१० ते १५ जुन, २०२१
८.	शिक्षण सेतू अभियानाची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी करणे.	१५ जून, २०२१ पासून

१०. शिक्षण मित्र यांचेसाठी प्रशिक्षणाचे आयोजन आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांच्याकडून ऑनलाईन पद्धतीने करण्यात येईल. सदरचे प्रशिक्षण ४ ते ५ दिवसांचे असेल. प्रकल्पनिहाय प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे नियोजन आयुक्त आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांचेकडून कळविण्यात येईल.

११. कोरोना साथीच्या पार्श्वभूमीवर नियमितपणे शाळा सुरु होईपर्यंतच्या कालावधीसाठी हे अभियान राबविण्यात येत असल्याने सर्वसाधारणपणे १५ जुन ते १५ ऑगस्ट, २०२१ पर्यंत ते सुरु राहिल असा प्राथमिक अंदाज आहे. परंतु प्रकल्प निहाय अभियानाच्या उपरोक्त कालावधीत फेर बदल करण्याचा अधिकार आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक, यांच्या पातळीवरील कार्यकारी समितीमार्फत घेतला जाईल.

१२. सदर अभियानाची अंमलबजावणी करतांना कोवीड Protocol संबंधीत स्थानिक तसेच राज्य शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

१३. सदर अभियानावर होणारा खर्च मागणी क्रमांक टी-५ खाली (०१)(६०) आश्रमशाळा समुह (२२२५-डी-७३४) (राज्यस्तर योजना) (कार्यक्रम) या लेखाशिर्षातर्गत उपलब्ध तरतूदीमधून भागविण्यात येईल.

१४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०५२४१४३९५३०१२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सु. ना. शिंदे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.४०० ०३२.
३. मा.मंत्री (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई :- ४०० ०३२.
४. सर्व मा. मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ०३२.

६. सर्व मा. राज्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. सर्व मा. विधानसभा सदस्य.
८. सर्व मा. विधानपरिषद सदस्य.
९. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. मा. सचिव, आदिवासी विकास, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. मा. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
१२. आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
१३. निबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई, / खंडपीठ नागपूर / खंडपीठ औरंगाबाद.
१४. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
१५. सर्व जिल्हाधिकारी.
१६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य, आदिवासी विकास महामंडळ मर्या. नाशिक
१७. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य नागपूर / नाशिक/ ठाणे / अमरावती.
१८. शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१९. शिक्षण संचालक, (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२०. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
२१. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई
२२. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
२३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
२४. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
२५. संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
२६. सर्व उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२७. उप सचिव (व्यय-१४), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२८. सर्व मुख्याध्यापक, शासकीय व अनुदानित आश्रमशाळा (प्रकल्प अधिकारी यांचे मार्फत)
२८. निवडनस्ती (का-१३-अ) ,आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.